

VĚTRNÍK

ZPRAVODAJ Č.

VYSOKÉ NAD JIZEROU

8

Program:

DNES - 24. října 1981 - SOBOTA

- 9,00 - Seminář - malý sál
Krakonoše
- 13,30 - Rozloučení s DS OB
Strážkovice
- 14,30 - Setkání oficiálních
hostů - malý sál
Krakonoše
- 15,00 - Divadelní představení
M.Bílek : Dvoreček
- SLAVNOSTNÍ UKONČENÍ
XII. NÁRODNÍ PŘE-
HLÍDKY VESNICKÝCH A
ZEMĚDĚLSKÝCH DIVADEL-
NÍCH SOUBORŮ
- 19,00 - Setkání souboru s pat-
rony v malém sále
Krakonoše
- 20,30 - Velký sejkorový ve-
čírek ve velkém sále
Krakonoše

A PODĚKOVÁNÍ VŠEM, KTERÍ
SE O PŘÍPRAVU A PRŮBĚH
PŘEHLÍDKY A PŘÍJEMNÝ A
INSPIRATIVNÍ POBYT VŠECH
DIVADELNÍKŮ VE VYSOKÉM n.J.
ZASLOUŽILI !

Národní přehlídka vesnických a zemědělských divadelních souborů

Divadlo na vesnici mělo vždycky jistou přednost v tom, že bylo divadlem neopakovatelných typů, komplexem lidských charakterů a povah, které přinášejí lidé nejrozličnějších povolání jako svůj vklad /nebo základ/ pro nastávající / a hned řekneme tvůrčí/ práci. V současnosti však s touto cennou devízou již nevystačíme. Nemáme takové množství her, kde by se tohoto poten-

NĚKOLIK POZNÁMEK KE KULTURNĚ POLITICKÉMU
VÝZNAMU DIVADLA NA VESNICI
/pokračování z č.7/

ciálu mohlo využít stále:klasické i současné hry přivádějí na jeviště typy vyžadující hereckou stylizovanost, představivost, schopnost adaptace. V tom není naše současné divadlo na vesnici právě nejsilnější. Snad ještě v klasických předlohách je úspěšnější, ale v současných? Je s podivem, jak málo se díváme okolo sebe, jak málo vnímáme život, který denně žijeme a aktivně se ho účastníme, abychom jej pak s úspěchem dovedli transponovat na jeviště. Přitom k tomu máme všechny předpoklady, vždyť jde o životnost příběhů skutečných i divadelních.

Citlivým pohledem zjišťujeme, že s našimi nároky materiálními vzrůstají i nároky kulturní. V cílevědomosti našeho snažení už nám často nestačí jen amatérský /chcete-li ochotnický - obojí v nejlepším slova smyslu/ přístup k práci. Proto volíme/ovšem nijak objektivně/spolupráci s profesionálními umělci - režiséry, scénografy nebo herci v rolích režisérů. Tato praxe vyvolává různé diskuse, které ovšem jsou plané v okamžiku, kdy sklouzávají jen na platformu toho,

/pokračování str.2/

... jiných čestných hostů, kteří se zúčastní závěru XII.národní přehlídky vesnických a zemědělských divadelních souborů přivítáme dnes mezi námi místopředsedu Českého výboru Svazu družstevních rolníků soudruha Poláčka, který letošní přehlídku zakončí.

Družba mezi přípravnými výbory vysocké přehlídky a Jiráskova Hro-nova je už záležitostí známou a tradiční. Také letos přijela na závěr národní přehlídky VZDS hro-novská delegace v čele se soudruhem Cvrčkem.Všechny její členy mezi námi srdečně vítáme.

VĚTRNÍK oznamuje, že dnes vyjde dvakrát.Kromě tohoto čísla bude po slavnostním zakončení přehlíd-ky k dispozici ještě jedno se zá-věrečným slovem odborné komise a výčtem ocenění.

Patronátní večery na Větrově pro-bíhaly letos za vzorné péče per-sonálu zotavovny ke spokojenosti všech zúčastněných. A všichni, kteří do péče "větrováků"svěřili své žaludky, budou asi - vzhledem ke kvalitě stravy - po návratu domů jen s obavou stoupat na vá-hu. Dalším viníkem našeho "ztěžk-nutí" je pak již tradičně osvěd-čený personál krakonošácké hospůd-ky "U ochotníků". Po příjemném týdnu ovšem rádi doma protrpíme nějakou tu dietu, takže za vzornou péči upřímně děkujeme. g

VĚTRNÍK, zpravodaj XII.národní přehlídky vesnických a zeměděl-ských divadelních souborů.Vydává FV XII.NP VZDS.Č.8 Redakce: Alena Gasparičová,Karla Dörrová

/pokračování ze str.1/

kdo si to může nebo nemůže dovolit, niko-liv směřující k té, kde by se mělo konsta-tovat, zda máme potenciál na opravdovou a odpovědnou ideově uměleckou práci. Ono totiž nejde jen o profesionální výpomoc, ale o p r o f e s i o n a l i t u naší práce.Pokud na ni nemáme vlastní síly, jen talent,mohou nám právě v tomto snažení pomoci lidé kvalifikovaní, chápající, mo-jící pedagogické schopnosti, dobrou vů-li a tu žádoucí míru profesionality, kte-rá nám chybí.Opravdová spolupráce potom nezůstane jen u jednorázové výpomoci,ale prohlubuje se a přechází v konstantní činnost, jež vede k žádoucímu,potřebné-mu a nutnému:dobrému divadlu.

Nikoliv jen s touto výše uvedenou pro-blematikou je spojena celá tvorba mate-riálního zázemí pro činnost amatérských divadelních kolektivů. O tom,že není na požadované úrovni, víme.Málokdy si však dáme ruku na srdce, abychom si kolektiv-ně řekli:co jsme udělali pro její zlep-šení my sami? Co jsme vymysleli,jak jsme pochopili a využili všech možností, které nám skýtají Zásady rozvoje ZUČ, divadel-ní zákon, dohody se zřizovatelem,vlastní iniciativa?V hořekování není cesta vývo-je. Cesta je v aktivitě, důmyslnosti, poctivosti a stálém zájmu o to, co se st-lo naší radostí pro volné chvíle. A na tuto cestu přeji všecko dobré.

Libuše Zbořilová

MILOŠ BÍLEK

Narodil se v roce 1929 v Turnově. Po maturitě na turnovském reálném gymnáziu vystudoval herectví na pražské AMU /1948-1952/.Působil jako herec v divadlech v Trutnově, Teplicích, Jihlavě a od ro-ku 1960 v Divadle F.X.Šaldy v Liberci. Zemřel tragicky po autohavárii v srpnu 1978.

Kromě řady dramatizací a povídek na-psal dvě rozhlasové hry/Smrtný příběh, Vraha známe v pondělí/, dvě divadelní pohádky/Škaredá princezna, Jak Kašpárek čaroyal/a tři divadelní hry /Malé letní příběhy, Dvoreček, společně s V.Róner Hra na Otóna/.Dvoreček je jeho posled-ní hrou.

NAŘ

Na téma "pokora v umělecké činnosti" zaznělo hodnocení odborné komise i upřímná výpověď souboru v souvislosti s dolnokralovickou inscenací hry od G.B. Shawa - Pygmalion.

Souboru a především režisérovi se dostalo uznání /i z pléna/ za odpovědný přístup k předloze tak náročné na inscenační ztvárnění, ať jde o režijní nebo hereckou složku.

Ze slov režiséra, soudruha Gustava Bečváře, bylo patrné, že výsledek se dostavil až po mnoha hodinách usilovného hledání, přemýšlivé koncepce a v určitých klíčových fázích vývoje inscenace i zpětné redukce nového výkladu.

Bez jakéhokoli nadneseného tvrzení je třeba říci, že jen málo souborů zabývajících se amatérským hraním divadla má takovou vůli obstát před svými nároky, vložit tolik pokory do dobrovolně nastoupené služby umění.

Další část semináře se věnovala okruhu problémů statutárního uspořádání a profilu národních přehlídek VZDS.

Nejvíce diskusních příspěvků se týkalo výběru souborů účinkujících na přehlídce letošního roku i všeobecných otázek výběru.

Soudruh Viktor Oktábec, člen odborné komise, informoval o stavu přípravy nové koncepce i stavu dalších ročníků. -kdo-

Divadelní soubor OB Strážkovice přijel letos do Vysokého nad Jizerou s inscenací satirické komedie Valentina Krasnogorova TAK KDO K ČERTU ODEJDE? přeložené manželky Pochovými.

Podle toho, že hra byla v minulé divadelní sezoně hned po vydání v Divadelní a literární agentuře uváděna několika amatérskými soubory, lze soudit, že problémy, které autor lehkým humorným podhlašením stylizované reality umístěné do kancelářského pracovního prostředí navozuje, jsou živé i u nás. Mikroklíma pracovního kolektivu, které se na první pohled zdá zcela běžným, se postupně naplňuje atmosférou vzájemné závisti, nepochopení, vypočítavosti; ale hlavně lenosti a neschopnosti, byrokratických nánosů zakrývaných frázemi a lží.

RECENZE

Strážkovická inscenace vznikala za režijního vedení Zdeňka Jarolímka, člena činohry Jihočeského divadla. Inscenační úroveň však zůstává kvalitám očekávaným od profesionální spolupráce s amatérským souborem mnoho dlužna. Režii chybí právě ona autorem nabízená stylizovaná nadsázka vůči realitě, která by umožnila hercům typově celkem dobře obsazeným do jednotlivých rolí interpretovat předlohu s menšími obtížemi, než jsme měli možnost vidět, a s větší sdělností. Už samotná charakteristika postav zůstala divákovi /a vlastně i hercům z větší části utajena a pohybovala se pouze v obecné rovině. Nebyl nalezen klíč k rozehrání komediálních situací, dramatická akce se uchylovala k pouhé popisnosti. Totéž lze říci i o scénografickém řešení prostoru, v němž se soubor dopustil chyb, a to v základním členění i v estetickém působení na diváka. -kdo-

Protože jsme si řekli, že základem motivu je zájem o jistou skutečnost, potom jedinou možností jak propojit jisté motivy v jednotný celek je najít jistý společný jmenovatel, který spojuje všechny zájmy v těchto motivech v jednu linii, kterou nazveme motivickou linií. Nad jednotlivými tématy jednotlivých motivů se zdvíhá tematická linie. Na rozdíl od motivu je téma členitelné. Z toho musíme pořád vycházet, znovu si klást otázku, co v které tematické linii je pro nás nejdůležitější, které vztahy považujeme za nejzávažnější pro další rozvoj jednání. Tématy jsou jednotlivé významové složky v díle hierarchizovány. Vytváří se zcela svébytný a samostatný systém významů, které směřují přes témata vedlejší a hlavní až k základnímu tématu díla. To znamená v dramatu, že se tvoří i stejně složitá hierarchie vztahů, z nichž některé jsou pro vedení fabule / jako příčina jednání / hlavní, jiné vedlejší, a zase dohromady tvoří potom základní vztahy díla. Přitom budiž hned na počátku řečeno, že právě fakt, že v dramatu je téma tvořeno vztahy, a obráceně -- vztahy jsou vázány na téma, může docházet k výrazným přesunům, pokud jde o hlavní a vedlejší témata. To jest: v určitém okamžiku jisté téma, jistý vztah, který byl doposud hlavní, může se stát vedlejším -- a opačně. A ještě dále: v dramatech určitého typu mohou mít všechny vztahy zcela stejnou hodnotu. Tady hraje potom nesmírnou roli aktualizující výklad dramaturgicko-režijní koncepce, jak vztahy rozliší na hlavní a vedlejší. Jedno však zůstává stejné: základní téma dramatu. Kdybychom si pletivo vztahů a témat představili jako pyramidu, potom na její vrchol lze vystupovat různým způsobem. Ale tento vrchol je stále stejný. Takže jedním ze základních úkolů dramaturgicko-režijní koncepce je stanovení a nalezení tohoto vrcholu -- základního tématu dramatu. Znovu nezbyvá než opakovat, že všechna vedlejší a hlavní témata je zase potom třeba zpětně posuzovat z tohoto hlediska: jak zapadají do základního tématu a jak jej spolu-vytvářejí. Jinak řečeno: je třeba vždycky všechny vztahy jako příčiny jednání posuzovat jako spolutvářce celkové realizace všech jednání, komplexního systému jednání, jímž je fabule. Z tohoto pohledu se nám pak specifičnost fabule dramatu jeví jako jednota mezi-lidských vztahů i vztahů postav k obec-

né objektivní realitě, jež je příčinou časově posloupného jednání. Přes tyto vztahy vznikají potom témata, která vytvářejí základní roviny zobrazení postav i jejich činnosti. Základní téma fabule dramatu se završuje v okamžiku, kdy fabule dovede jednání postav k bodu, v němž je zrušena naléhavost a nesnesitelnost dramatické situace dramatu. A kdy tedy v tematické rovině zobrazení postav se v úhrnu dovídáme, proč museli lidé takto jednat, jak jednali a jaký byl definitivní výsledek jejich jednání -- čeho tím dosáhli. ... Drama musí počítat s prostorem. Musí existovat jistý výrazový prvek dramatu, který s prostorem počítá a který jako složka syžetu dramatu jej stále realizuje, provádí. Tento prvek vskutku existuje. Je jím děj. Snad je už teď vhodné místo, abychom se pokusili definovat první vlastnosti děje. Především obsahuje konkrétní časoprostorové údaje. V tom bezprostředně navazuje na dramatickou situaci: je jejím provedením, realizací do všech detailů a do posledního jevištního faktu. Děj počítá vždycky s prostorem jeviště. Dramatický děj nelze jenom vyprávět, musí být předveditelný, vnímatelný očima a ušima diváků ve třech dimenzích. Takže kromě časoprostorových údajů je děj složkou syžetu, která jej provádí jako dramatický proto, že respektuje jeho hmotnou povahu, jež je reálně viditelná a slyšitelná jako konkrétní smyslový fakt, jenž označuje jenom tu a ne jinou skutečnost. Všechno vyvěrá z jistých souvislostí, které tvoří systém dramatických akcí, jež jsou vlastní jenom tomuto dramatickému ději. Fabule je vyprávění, zatímco děj počítá nutně s předváděním, s existencí všech smyslových jevů, které mohou zobrazení a sdělit jednání postav. Ostatně: dobré drama vždy počítá s napětím mezi těmito dvěma prvky -- mezi vyprávěním a předváděním jako předpokladem pro jevištní realizaci a dokáže je uchovávat i v dialogu. /Další kapitoly najdete ve citovaném materiálu -- vydalo KKS v Hradci Královém pro kulturně výchovné prac. a posluchače LKVČK v r. 1980/